

Tuğla Yüzeyle Binalar Kent Kimliğini Belirleyici Öğelerden Birisi Olabilir mi?: Eskişehir Örneği

*

Can Buildings with Brick Facade be one of the Elements Determining The Identity of a City?: The Case of Eskişehir

Emrah Gökaltun

Özet

Pişmiş toprak yapım malzemeleri üretim imkânlarının Eskişehir’de gelişmiş olması, Eskişehir kent kimliğinin oluşturulmasında önemli bir tasarım verisidir. Bu tasarım verisini günümüzde geniş çaplı olarak kullanan ve sürdürülebilir bir kent kimliği oluşmasını sağlayan itici güç ise, Anadolu Üniversitesi’nin kampüs binalarındaki söz konusu uygulamalardır. Bu uygulamaların getirdiği dinamik etki, yine kentin doğal kaynaklarından elde edilen yerel malzemelerle çağdaş bir yapılanmayı birleştirerek, kent kimliğinin oluşumunu, oluşan bu kimliğin de sürdürülebilir bir yapıya kavuşmasını olanaklı kılmış ve “tuğla malzeme”, doku ve rengi ile kent kimliğini belirleyici öğelerden birisi olmuştur.

Anahtar kelimeler: tuğla, cephe, bina, kent, kimlik

Abstract

The condition that the production facilities of the terra-cotta building materials are developed in Eskişehir, is a significant design data for developing the city identity of Eskişehir. The driving force, which uses this design data in a wider sense and enables the formation a sustainable city identity, on the other hand, is the aforementioned implementations in the campus buildings of Anadolu University. The dynamic effect brought forth by these implementations enabled the formation of the city identity and the sustainable structure of this city identity by integrating the local materials, again obtained from the natural resources of the city, with a contemporary structuring; and the “brick material” became an element that “defines the city” and “describes the city” with its pattern and color.

Keywords: brick, facade, building, city, identity

Giriş

İnsan ve mimarlık çevresiyle vardır ve çevresiyle yaşar. Özellikle mimarlık zaman, mekân ve yaşamsal özellikleri ile kentsel ortamı somut hale getirir ya da görünür kılar. Kent, bu somut ortama, toplumsal hayata ve bu hayattaki ilişkilere ev sahipliği yapar (Tural ve Gökaltun, 2001: 159). Kenti insanlar yaşatırlar, ama kent de onlara yaşayabilmeleri için olanak tanır. Kent çeşitli açılardan okunabilir ve kentin biçimlendirilmesi de çeşitlenebilir (Esin, 2008: 58). Kenti biçimlendiren en önemli oluşumlar, kentsel mekânlardır. Kentsel mekânlar, toplumlar tarafından günlük yaşamda bireylerin bir araya geldikleri, bir araya gelişin koşullarını, biçimini ve zemini belirleyen alanlardır. Kentsel mekânlar aynı zamanda kentlerin kimliklerini de yansıtır. Kentler gerçekte yüzlerce yıllık birikim ve emekle zenginleşmiş, özgürleşmiş yerlerdir. Yüzyıllara dayanan tarihle organik bağ oluşturan kimlik, kentte yaşayan bireye, kente ait olma duygusunu verir. Kent aynı zamanda, kimliği ile bireylere yaşam sevincini, kültürel mirasından gelen aitlik duygusunu yaşatır (Curaoğlu ve Sipahioğlu, 2002: 26).

Kent kimliğini çevresel öğeler ve yapısal öğeler oluşturur. Kentin topografyası, iklimi, doğal yapısı, flora ve faunası kentlerin doğal çevre öğelerini, kentleri oluşturan sokak dokusu (çıkmaçlar, topografyaya uyum vb.) meydanlar ile panoramik bakı ve vista noktaları ise, insan yapısı çevresel öğeleri oluşturur. Yapısal öğeler, kentlerde, özellikle binlerce yıllık geçmişe sahip Anadolu kentlerinde, kentin kültür mirasını oluşturan, kente kimlik kazandıran mimari öğelerdir. Bunlar; tapınaklar, tiyatrolar, stadyumlar, agoralar, odeonlar, kiliseler vb. antik çağ yapıları, hanlar, hamamlar, bedestenler, camiler, külliye, imarethaneler, arastalar, kapalı çarşılar ile sivil mimarlık örnekleridir (Tunçer, 2006). Bu öğeler, yaşadığımız kentin ve ait olduğumuz toplumun adeta bir aynasıdır. Sadece boyut ve biçimleriyle değil, yarattıkları mekânsal dizilim ve boşluklarla da kente kimlik kazandıran ve kentin yapısal fiziksel çevresini de etkileyen öğelerdir (Kuban, 1990: 9). Bunlar içerisinde yer alan sivil

mimarlık öğeleri, Anadolu kentlerinde kent kimliğini oluşturan, kentlerde korunması ve geliştirilmesi gerekli dokuları meydana getiren geleneksel mimarlık örnekleridir. Onlar kent ve kentliyi tanıma konusunda bilgi verir, kent kültürünü ve yaşamını yansıtır. Günümüz kentlerinde ise durum oldukça farklıdır. 20. yüzyıldan itibaren, endüstri ve göç faktörleri ile hızlı ve kontrolsüz bir şekilde büyüyerek adeta yeniden şekillenen Türkiye kentlerinde, bu öğeleri bulmak oldukça zordur. Bazılarında ise söz konusu öğeler, neredeyse tamamıyla kaybolma noktasına geçmiştir.

Kentlerimiz için bugün en önemli sorun, yeni öğeler ile birlikte kentlerin kimliklerini belirleyici eski öğeleri de bulup ortaya çıkarma, yeniden değerlendirme, kent yaşamına aktif olarak katmanın yanı sıra, kentin var olan dinamiklerini, hem yeni yapılanma sürecine katmak ve aynı zamanda bu yapılanmayı kontrol altına almak; hem de kent silüetlerini ifade ve anlam kazandıran bir niteliğe kavuşturabilmektir.

1. Türkiye’de Kent Kimliği Kavramı

Günümüzde kent kimliği kavramı, hiç şüphesiz Türkiye kentlerindeki yapı çevre ile ilgili en önemli sorunlardan birisidir. Yukarıda da değinilmeye çalışıldığı gibi, Anadolu kentlerinin karakteristik öğelerinin izleri bir yandan yavaş yavaş ortadan silinirken, bir yandan da artık kargir kubbeli camilerin yerini betonarme kubbeli camiler, kargir duvarlı bedesten, han ve kervansarayların yerini, cam ve metal konstrüksiyonlu alışveriş merkezi, iş merkezi ve oteller, insan ölçeğindeki bir iki katlı sivil mimarlık örneklerinin yerini ise, genelde 7-8 kattan az olmayan konut toplulukları almıştır.

Hızlı şekilde büyüyen kentlerin ihtiyacını karşılamak üzere üretilen konutlar, kente özgün öğelerden referans almayan ve kentin dinamiklerine kapalı konut yığınlarından ibarettir. Konut yığınları şeklindeki fiziki oluşumlar, genellikle her kentte aynı tipolojik birimin tekrarından olu-

şur. Bunlar, genellikle mimari bir arayış sergileme ve deneysel niteliği sınırlı olan, konut ihtiyacını kapatmak üzere üretilmiş tiplerdir (Soygeniş, 2007: 77).

Binalardaki mimari arayışlar, renk seçiminden ve balkonlarda biçim arayışlarından öteye gitmez. Binalar, tek tek kimlik arayışları içinde ve birbirlerinin görüntüsü içinde kaybolur (Yeğin, 2007: 9). Her boyutta Türkiye kentinin yapılı çevresine egemen olan görüntüyü, bu apartman tipinin yan yana gelerek ortaya çıkardığı manzaralar oluşturur (Tural ve Üstün, 2003: 225). Birbiri ile ilişkisiz yapı elemanları, farklı anlayışla uygulanan mimari yaklaşımlar ve bunun sonucunda ortaya çıkan farklı kentsel mekânlar, kent kimliği ile bağdaştırılamayacak çözümlerin oluşmasına ve dolayısı ile kente ait olmayan yeni dokuların ortaya çıkmasına neden olur. Farklı büyüklükteki konut kümelerinin bir parçası olmak dışında başka hiçbir ortak özelliği olmayan bu binaların yeni yapılanlarında da, ortak bir kimlik arayışı ve dil birliği oluşturmaya doğru bir yönelim ya da çabaya da rastlanmaz. Bu yapılar topluluğunda, içinde yer aldığı kenti tanımaya yönelik hiçbir veri yoktur.

Biliyoruz ki, gelişen çağdaş dünya içinde her kurumun ve yapılanmanın dolayısı ile kentlerin de kimliklerini tanımlamaya gereksinimi vardır. Kimliğin oluşum sürecinde, gerçek anlamda coğrafî, siyasî, ekonomik, tarihsel, toplumsal ya da kültürel birikim, kent kimliğinin alt yapısını oluşturur. Kimliğin oluşmasıyla birlikte diğer önemli bir faktör ise kimliğin sürdürülebilir olmasıdır. Kimliğin sürdürülebilir olması, kimlik ile onu yapılandıran kurgu arasında süreklilik olmasını ve sürdürülebilirlik koşullarının da sağlanabiliyor olmasını gerektirmektedir. Sürdürülebilirlik koşulları zamana ve duruma bağlı olarak değişime uğramamalı ve kesinti yaratmamalıdır. Kent kimliğinin sürdürülebilirliği de bu açıdan önemlidir (Curaoğlu ve Sipahioğlu, 2002: 27). Aksi takdirde, gittikçe genişleyen, büyüyen kentler, insansal-evrensel değerleri göz ardı ederek, sözde gereksinimlerin doyurulduğu küresel mekânlar haline gelir, kimliğini yitirmiş kentler de kimliksizleşir ya da en iyimser deyişle küresel kimliklere bürünür (Çotuksöken, 2009).

2. Eskişehir Kent Kimliğini Oluşturan Öğeler

Eskişehir, tarihî kimliğinin yanı sıra, çimento, şeker, lokomotif ve motor fabrikaları gibi büyük ölçekli sanayi yatırımlarının kamu eliyle yapıldığı bir kenttir. Özel sektörün toprak, konfeksiyon ve gıda gibi sektörlerde yaptığı yatırımlarla tam bir sanayi kenti olan Eskişehir, sahip olduğu iki büyük üniversite ile de aynı zamanda bir üniversite kentidir (Tuna, 2008: 3).

Kentin kimliğini belirleyen en önemli öğelerden birisi hiç şüphesiz kentin tam ortasından geçen ve kenti ikiye bölen Porsuk Çayı'dır. 2000'li yıllara kadar üzerindeki yaya ve taşıt köprüleri ile kentin iki yakasını birbirine bağlamak dışında kentle doğrudan bir ilişkisi olmayan Porsuk Çayı, bu dönemde yapılan nehir yatağı ıslah ve köprü yenileme çalışmaları ile birlikte, gondol ve tekne gezintilerinin sunulduğu, kano yarışlarının yapıldığı, zaman zaman yüzer platformlar üzerinde konserlerin de verildiği bir özelliğe bürünmüştür.

Kentin bir başka önemli kimliksel öğesi ise, Tarihi Odunpazarı bölgesidir. Kentin eski yerleşim yeri olan Odunpazarı, humuş tekniği ile yapılmış çok sayıdaki geleneksel konutun karakteristik örneklerini barındıran büyük bir sit alanından oluşur. 1990'lı yıllara kadar, Türkiye'deki benzer sit alanları ile aynı kaderi paylaşan ve terkedilmiş bir çok yapısıyla adeta bir köhneme bölgesi olan Odunpazarı, bu yıllarda başlayan cephe yenileme ve restorasyon çalışmalarının, 2000'li yıllarda hız kazanmasıyla birlikte bir ilgi odağına dönüşmeye başlamıştır. Tarihi Odunpazarı bölgesi günümüzde, sergi ve etkinliklerin düzenlendiği Kurşunlu Külliyesi, el sanatları ürünlerinin satışının yapıldığı hanları ve müzeleri ile hem Eskişehir halkının, hem de Türkiye'nin çeşitli illerinden gelen yerli turistler için bir turizm cazibe merkezi haline gelmiştir.

Eskişehir kentinin kimliğini oluşturan ve yukarıda söz ettiğimiz var olan bu önemli öğeleri yeniden değerlendirme ve kent yaşamına aktif olarak katmanın yanı sıra, son yıllarda yapılan çalışmalar ile yayalaştırılan ve araç olarak sadece tramvayların geçtiği caddeler ile kent yaşamına

dinamizm ve heyecan kazandıran iki büyük rekreatif amaçlı park (Kent Park ile Sazova Bilim Sanat ve Kültür Parkı), kenti belirlemede ve tariflemeye, kent kimliğine yeni eklenen öğelerdir.

Bu söz konusu öğelerin yanı sıra, yapı adaları ve imar parselleri içerisinde yan yana dizilmiş konut ve diğer bina yığınlarının birbirleriyle ve Eskişehir kenti ile olan ilişkisi de son derece önemlidir. Çünkü mimari olarak hiç bir ortak özelliği olmayan yapıların, birbiriyle biçimsel olmayan ancak sadece malzeme, renk ve doku boyutunda bir ortaklık oluşturması, bu birlikteliğin sürdürülebilirliği ve bunun kent ile olan ilişkisi ve kente yansımaları, kent kimliğinin tanımlanması ve tamamlanması açısından oldukça dikkate değerdir. Bu oluşumunun izlerini Eskişehir kenti içerisinde aramak ve küçük ölçeklerde de olsa yakalamak mümkündür.

3. Doku ve Renk Karakteristiğiyle Tuğlanın Eskişehir Kent Ölçeğinde Cephe Kaplama Malzemesi Olarak Kullanımı

Kentler, kimliklerini barındırdıkları kentlilerin yaşamından, bu yaşamın geçtiği binalardan ve binaların mimarilerinden alır. Biçim ve yüzeylerinin malzemesi, dokusu ve rengi, tasarımın ayrılmaz bir parçası olarak, bu binaların mimarilerinin değişmez öğeleridir. Bunlar, örneğin; Anadolu'nun değişken doğası, iklimi ve coğrafyası ile bölgesel yapı malzemelerinin birlikteliği sonucunda ortaya çıkıp gelişim göstermiş olan geleneksel Anadolu konut mimarisi ve kent dokusunda, genel karakteristiği meydana getiren temel öğelerdir. Akdeniz iklimine bağlı mimarinin tipik özelliğini yansıtan beyaz badanalı geleneksel Bodrum evleri, Güneydoğu Anadolu iklim özelliğinin yöresel taş mimarisi ile birleştiği Mardin evleri, iklim ve bitki örtüsünün mimariyi şekillendirdiği Doğu Karadeniz bölgesinin yığma ahşap yayla evleri ile Batı Karadeniz bölgesinin ahşap karkaslı Safranbolu evleri, söz konusu bu özellikleri ve karakteristikleri yansıtan örneklerden bazılarıdır.

Biçimin ve ifadenin algılanmasında etkili olan doku ve renk, özellikle malzemeye bağlı bir atmosferin yaşatılması, yüzeylerin ifade edilmesi, oran ve ölçüğün belirtilmesi gibi birçok estetik amaca hizmet eder. Mimari, kentsel mekâna ve dolayısıyla kente, yüzeyel ve dokusal karakteristiklerin zengin bir biçimi olarak yansır. (Tural ve Üstün, 2003: 225). Mekânın görselliğini tarifleyen bu zengin içerik, özellikle kullanılan malzeme aracılığıyla yüzeylere, konum, boyut, geometri, geçirgenlik ve saydamlık dereceleri, doku ve renkleriyle kentsel mekânın ve biçimin niteliğini belirleme olanağı tanır (Tural ve Gökaltun, 2001: 161). Tuğla, bu nitelikleri bina yüzeylerinde belki de en iyi yansıtan malzemelerden birisidir. Çünkü birimsel yapı malzemesi olarak tuğlanın cephe kaplamasında kullanılmayacağı bina türü hemen hemen yok gibidir. Özel mekânlardan, kamusal mekânlara kadar geniş bir kullanım alanı olan tuğla, gerek algılanmasında etkili olan doku ve rengiyle, gerekse estetik yapısıyla bulunduğu yere (Örneğin; Brugge-Belçika, Leeds-İngiltere), atmosferini veren bir malzeme olarak dikkat çeker. Louis Kahn, Mario Botta ve Aldo Rossi gibi dünyaca ünlü mimarların binalarının birçoğunda da tuğla, başlıca cephe malzemesidir.

Rengi ve dokusuyla her ortamda sıcaklığını, çekiciliğini ve gizemini koruyan tuğla, insanda farklı etkiler uyandıran kentsel mekânların yaratılmasında düzenleyici bir malzeme olarak kullanılır. Bu nedenle, özellikle pişmiş toprak üretiminin gerçekleştirildiği yerleşim bölgelerinde, tuğlaya özgü atmosferin belirginleştiği ve çevre karakteri kazandığı gözlenir (Tural ve Gökaltun, 2001: 164).

Pişmiş toprak malzeme üretiminde öncü kentlerden biri olan Eskişehir’de, tuğla ve kiremit fabrikalarının kurularak, üretim faaliyetlerine başlaması, Cumhuriyet’in ilk yıllarına rastlar. Tuğlanın cephe malzemesi olarak ve mimari bir karakteristik oluşturacak şekilde yapıların dış yüzeylerinde kullanılabilirliği de, bu üretim süreci ile başlamış ve o dönemde ticaretin en önemli merkezi olan Taşbaşı ve Bayatpazarı bölgelerinin 1920’li, 30’lu yıllarda inşa edilen yapılarında ortak bir mimari dili ortaya çıkarmıştır. Ancak söz konusu dönemde kentsel mimari silüet

üzerinde önemli etkisi olan tuğlanın, 1980'li yıllara kadar uzanan yaklaşık elli yıllık süreç boyunca, tek yapı ölçeğindeki bazı örnekler dışında belirgin bir etkinliği yoktur.

1980'li yılların başlarından itibaren tuğlanın cephe kaplama malzemesi olarak kullanımı, ilk defa tek yapı ölçeğinin dışına çıkmış ve tuğla, Anadolu Üniversitesi'nin Yunussemre Kampüsü'ndeki binalarında kullanılmaya başlanmıştır. Kampüs içinde yeni yapılan binaların cephe kaplama malzemesini oluşturan tuğla, zaman içerisinde cephesi tuğla kaplı olmayan kampüsteki diğer binaların yüzeylerinde de yer bulmuştur. Mimari cephe karakteristikleri, biçim, boyut ve yapıyı yılları birbirinden farklı olan ve yoğun bir yapılaşma içerisinde yer alan binalar, cephelerinin bazen tamamında, bazen de belirli bölgelerinde kullanılan tuğlanın renk ve doku etkisi ile ortak bir dil birliğine ulaşmıştır. Ortaya çıkan bu yeni fiziksel dış görünüm, yakın çevresindeki peyzajla da bütünleşerek kampüsün silüetini belirlemiştir.

1990 yıllarda gelişim göstermeye başlayan ve Anadolu Üniversitesi'nin ikinci kampüsü olan İki Eylül Kampüsü binalarında da, tuğlanın cephe kaplama malzemesi olarak kullanımı devam etmiştir. Yunussemre Kampüsü'ndeki yoğun yapılaşmanın aksine, İki Eylül Kampüsü, iki kat yüksekliğini geçmeyen binalar ve binalar arasında kalan geniş yeşil alanlardan oluşur. Bu fiziki oluşum içinde, tuğla yüzeylerin, binaların masif kütleli algılanabilirliğini azaltıcı etkisi hissedilir.

Anadolu Üniversitesi binalarında görülen tuğlanın cephe kaplama malzemesi olarak kullanımı, 1990'lı yılların ortalarından itibaren kent geneline de sıçramıştır. Kampüsün söz konusu kimliği ve atmosferi, kent için adeta bir rehber olurken, kent bütününde sınırlı sayıda bulunan düzeyli tekil örneklerin dışında, Atatürk Bulvarı ve Vişnelik Mahallesi'ndeki konutların cephelerinde de bu kimliği arama çabaları görülür. Bu çabalar, tekil kullanımın karışıklık yaratma özelliğine karşın, özellikle Vişne Evleri gibi site yerleşimlerinde dokusu, rengi ve peyzajla bütünleşmesiyle bulunduğu ortamı ve çevresini bir biçim bütünlüğü olma özgürlüğüne ulaştırmıştır. İki-üç katlı konutlardan oluşan, yüksek gelir

grubu için inşa edilmiş site niteliğindeki bu bina toplulukları, tuğla yüzeyli görünümleri ile yeni yapılmakta olan konut sitelerine referans olurken, hem bulunduğu bölgede, hem de kentte, prestij ve itibar kazanmasına da yol açmıştır.

Tuğlanın cephe kaplama malzemesi olarak bina yüzeylerinde kullanımının mahalle ölçeğine ulaştığı yerlerden birisi de, eski kiremit ve tuğla fabrikalarının yer aldığı bölgedir. Büyükşehir imar yönetmeliğine göre, eski kiremit ve tuğla fabrikalarının yer aldığı bu bölgede, yeni yapılan binaların cephelerinde % 80'den az olmamak koşuluyla tuğla kullanımı zorunlu kılınmıştır. 1999 yılında alınan bu karar, tuğlanın gelişen bölge içinde eski kiremit ve tuğla fabrikalarına atıfta bulunulmasını sağlamanın yanı sıra, tuğlanın rengi ve dokusuyla, belki de olması gereken en doğru yerde kendi atmosferini oluşturmasına katkısı açısından oldukça anlamlıdır.

Sonuç

Kent kimliğinin oluşumunda birbirini etkileyen pek çok etken bulunmaktadır. Kentin bulunduğu coğrafyadan doğal kaynaklara, tarihsel ve kültürel birikime kadar uzanan birçok veri kent kimliğinin yapılanmasında etkindir. Günümüzde ise kentler geçmişlerine ait kimliklerini bulmakta ciddi sorunlar yaşamaktadır. Modernizmin kent yaşamına getirdiği çözümler, sistemler ve yapılar kentlerin var olan değerlerini yok sayarak, kentlerde tipleşme yaratmaya başlamıştır. Bu süreçte, doğal kimliğe sahip bir kent, betonlaşmakta, insancıl kabul edilen bir yerleşim kentsel şiddete esir olmakta, kültürel mirasın önemli verilerini bünyesinde barındıran bir kent ise kimliksizleşebilmektedir. Bu bakımdan, kentlerin bulunduğu coğrafyada yer alan tarihsel ve kültürel birikimler ile sahip oldukları doğal kaynakların, kentin kimliğini oluşturmada bir tasarım verisi olarak kullanılması, bu bağlamda kentsel tipleşme sürecine katkı sağlar.

Biliyoruz ki gelişen çağdaş dünyada her kurumun ve her yapılanmanın, dolayısıyla kentlerin de kimliklerini tanımlamaya gereksinimi vardır. Kimliğin tanımlanması ve oluşumu aynı zamanda, kimliğin sürdürülebilir olmasını da zorunlu kılar. Çünkü kimliğin sürdürülebilir olması, kimlik ile onu yapılandıran kurgu arasında süreklilik olmasını ve sürdürülebilirlik koşullarının da sağlanabiliyor olmasını gerektirir. Sürdürülebilirlik koşulları zamana ve duruma bağlı olarak değişime uğramamalı ve kesinti yaratmamalıdır. Bu bağlamda, özellikle Eskişehir kent kimliğinin Porsuk Çayı örneğinde olduğu gibi ihmal edilen ve Odunpazarı bölgesi gibi kaybolmaya yüz tutan öğelerinin yeniden ortaya çıkarılıp, değerlendirilmesi ve kent yaşamına aktif olarak katılması, kent kimliğinin sürdürülebilirliği açısından oldukça önemlidir.

Ancak kente ait kimliksel öğeleri içine alıp hapseden ve genelde o kente özgü bir veri oluşturmayan bina yığınlarının birbirleriyle ve kentle olan ilişkileri ve iletişimi de son derece önemlidir. Çünkü bu ilişki ve iletişim, sadece sosyal yaşamla sınırlı kalmayan ve aynı zamanda mimari olarak hiç bir ortak özelliği olmayan yapıların, örneğin; birbiriyle biçimsel olmayan ancak sadece malzeme, renk ve doku boyutunda da olsa bir ortaklık oluşturabilmesi, bu birlikteliği sürdürebilmesi ve bunu kente yansıtması, kent kimliğinin tanımlanması ve tamamlanmasını sağlar. Bu yansımalarının izlerini Eskişehir kenti içerisinde aramak ve küçük ölçeklerde de olsa yakalamak mümkündür. Bunu olanaklı kılan faktörün, başka yapı malzemeleri ile değil de, sadece tuğla malzeme ile sağlanması da Eskişehir'e özgü bir durumdur. Çünkü Eskişehir, pişmiş toprak yapı malzemeleri üretim imkânlarının gelişmiş olduğu bir kenttir ve pişmiş toprak üretiminin gerçekleştirildiği Eskişehir gibi yerleşim bölgelerinde, tuğlaya özgü bir atmosferin oluşması ve çevre karakteri kazanması da şartırtıcı değildir.

Eskişehir kentinde tuğlayı uzun yıllar sonra cephe kaplama malzemesi olarak kullanan ve sürdürülebilir bir kent kimliği oluşmasını sağlayan itici güç ise, Anadolu Üniversitesi'nin kampüs binaları ile başlayan söz konusu uygulamalardır. Bu uygulamaların getirdiği dinamik etki, yine

kentin doğal kaynaklarından elde edilen yerel malzemelerle fiziksel yapılanmayı bütünleştirerek, kent kimliğinin oluşumunu, oluşan bu kimliğin de sürdürülebilir bir yapıya kavuşmasını olanaklı kılmış ve tuğla malzeme, doku ve rengi ile kent kimliğini tanımlayıcı ve tarifleyici unsurlardan biri olmuştur.

KAYNAKÇA

- Curaoğlu, F. ve Sipahioğlu, D. (2002). *Kent kimliğinin belirlenmesinde pişmiş toprak yapı malzemelerinin kullanımı: Eskişehir kenti örneği*. 2. Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu. (25-29). Eskişehir: Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Yayınları.
- Çotuksöken, B. (2009). Kent, kimlik ve kültür. 02 Nisan 2010, (Erişim) <http://akademik.maltepe.edu.tr/~betulc/Kent,%20Kimlik%20ve%20K%FCIt%FCr.doc>.
- Esin, N. (2008). *Kenti okumak*. Sanayi kentleri ve mimarlık/mimarlık ve kent buluşmaları: Eskişehir. (53-63). Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Yayını.
- Kuban, D. (1990). *Mimarlık kavramları*. (3. baskı). İstanbul: YEM Yayını.
- Soygeniş, M. (2007). *Orta büyüklükte Türkiye kentlerinde mimarlık sorunları*. Türkiye'de mimarlık - Yıldız buluşmaları (77-80). İstanbul: Çanakkale Seramik-Kalebodur Yayınları.
- Tuna, H. B. (2008). *Açılış konuşması*. Sanayi kentleri ve mimarlık / mimarlık ve kent buluşmaları: Eskişehir. (3-6). Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Yayını.
- Tunçer, M. (2006). Anadolu'da yeniden kentsel rönesans. 06 Nisan 2010, (Erişim) <http://www.tayproject.org/texts/SanatveKent.html>.
- Total, O. ve Gökaltun, E. (2001). *Bina cephe karakteristiğini belirlemede tuğla kullanımı ve kentsel mekan biçimlenmesine yansımaları: Eskişehir örneği*, 1. Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu (159-167). Eskişehir: Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Yayınları
- Total, O. ve Üstün, B. (2003). *Modern mimaride tuğla yüzeyler: Louis Kahn ve Mario Botta mimarlığı*. 3. Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu. (225-237). Eskişehir: Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Yayınları.
- Yeğin, M. (2007). *Kentleşme ve Adana'da mimarlık*. Türkiye'de mimarlık-Yıldız buluşmaları. (8-11). İstanbul: Çanakkale Seramik-Kalebodur Yayınları.

Yrd. Doç. Dr. Emrah Gökaltun: 1968 yılında Eskişehir’de doğdu. 1990 yılında Anadolu Üniversitesi Mimarlık Bölümü’nde lisans öğrenimini, 1993 yılında yine aynı üniversitede yüksek lisans öğrenimini, 1997 yılında da İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi’nde doktora öğrenimini bitirdi. 1990 yılından beri Anadolu Üniversitesi Mimarlık Bölümü’nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

İletişim:

Adres: Anadolu Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü, İki Eylül Kampüsü/ESKİŞEHİR

E-posta: egokaltun@anadolu.edu.tr

Tel: 0 222 321 35 50 (6662-6650)